

**UCHWAŁA NR IX/80/2020
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia 16 czerwca 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kleszczele na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz.713) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz.821) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Kleszczele na lata 2020-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Aleksy Roszczenko

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

DLA GMINY KLESZCZELE

NA LATA 2020-2022

WSTĘP

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie Gminy Kleszczele jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach. Podstawowym zadaniem MOPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań „Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku”. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Jest to pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze dziecka, które powinno zapewnić mu prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny oraz bezpieczeństwo emocjonalne, a także przygotować do pełnienia przyszłych ról społecznych. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, która kształtuje jego osobowość, postawy, system wartości i aktywność oraz przekazuje tradycje, wzory zachowań i zasady współżycia społecznego. Dlatego jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje lub innego rodzaju zagrożenia, patologie czy wykluczenie społeczne, instytucje i służby ustawowo zobligowane do wspierania rodziny mają obowiązek podjęcia określonych działań, aby wpłynąć na przywrócenie prawidłowego jej funkcjonowania.

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 821) określająca zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej. Celem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego, szczęśliwego, rodzinnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny przeżywającej trudności po powrocie do prawidłowego funkcjonowania, a także zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania jej przez rodziców.

Ustawa nakłada także na gminy obowiązek opracowania u realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, których zadaniem jest określenie planowanych działań dotyczących wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich i opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych zadań oraz tworzenia systemu opieki nad dzieckiem.

Obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, które realizują go na zasadach pomocniczości we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, instytucjami oświatowymi i służbą zdrowia, kościołami, organizacjami społecznymi itp.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone są dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dlatego jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji, zobligowanych do wspierania rodziny. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa czy pijaństwo rodziców, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników

socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Kleszczele na lata 2020-2022 opracowany został w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U. z 2020 r. poz.821) program będzie uzupełnieniem zadań realizowanych na rzecz rodziny w Gminie Kleszczele a zapisanych w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2017-2024.

I. PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz.1507 ze zm.);
- 2) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz. 218);
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz.2277);
- 4) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz.852 z póź. zm.);
- 5) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r., poz.688 z póź.zm.);
- 6) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz.821);
- 7) ustawa z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz.713);
- 8) Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych Gminy Kleszczele na lata 2017 – 2024;
- 9) Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014- 2024;
- 10) ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2019 r. poz.1390 z póź.zm.);
- 11) ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”(Dz.U. z 2019 r. poz.473 z póź.zm.).

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są kodeksy: rodzinny i opiekuńczy, karny, cywilny, pracy itd.

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE KLESZCZELE

Według stanu na 31 grudnia 2018 r., liczba ludności gminy Kleszczele wyniosła 2.532 osoby, w tym 1.293 kobiet (51,32%) i 1.239 mężczyzn (48,68%). Liczba mieszkańców od lat przejawia tendencję spadkową. Struktura ludności gminy przedstawia się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 14%, osoby w wieku produkcyjnym 55%, a w wieku poprodukcyjnym 31%.

Diagnozę stanu opracowano na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej na rok 2018 dla Gminy Kleszczele, danych statystycznych MOPS w Kleszczelach.

Z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych korzystały :

- 1) w roku 2017 - 107 rodzin (268 osób w rodzinie):
 - 67 rodzin z tytułu ubóstwa,
 - 15 rodzin z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby,

- 35 rodzin z tytułu bezrobocia,
- 34 rodziny z tytułu niepełnosprawności,
- 10 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 14 rodzin ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- 5 rodzina wielodzietna,
- 3 rodziny niepełne,
- 4 alkoholizm.

2) w roku 2018 - 110 rodzin (246 osób w rodzinie):

- 55 rodzin z tytułu ubóstwa,
- 14 rodzin z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby,
- 34 rodzin z tytułu bezrobocia,
- 34 rodziny z tytułu niepełnosprawności,
- 13 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 19 rodzin ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- 2 rodzina wielodzietna,
- 3 rodziny niepełne,
- 3 alkoholizm.

3) w roku 2019 - 101 rodzin (237 osób w rodzinie):

- 53 rodzin z tytułu ubóstwa,
- 12 rodzin z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby,
- 32 rodzin z tytułu bezrobocia,
- 33 rodziny z tytułu niepełnosprawności,
- 11 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 23 rodzin ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa,
- 3 rodzina wielodzietna,
- 4 rodziny niepełne,
- 3 alkoholizm.

Korzystający z pomocy Ośrodka to najczęściej osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Zdarza się też często, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji np. bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba, niepełnosprawność. Negatywne i społeczne skutki bezrobocia to:

- pogorszenie sytuacji materialnej,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- pogorszenie relacji między członkami rodziny,
- wzrost zachowań patologicznych.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na rodzinę wymagają od profesjonalnych służb opracowania specjalistycznych usług socjalnych, a celem pracy socjalnej z rodziną ma być wyjście z kryzysu i samodzielne prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym.

Systematycznie wzrasta zapotrzebowanie na formy pomocy nie mieszczące się w sferze finansowej, usługowej, czy w naturze. Coraz częściej podopieczni pomocy społecznej poszukują wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej. Praca socjalna z rodziną swój początek ma w miejscu gdzie egzystuje podopieczny. Tylko w miejscu zamieszkania podopiecznego pracownik socjalny zastaje zainteresowanego w prawdziwym (najmniej zafałszowanym) kontekście jego życia. W naturalnym środowisku życia wyraźnie manifestują się możliwe zagrożenia, jak i elementy, na których można budować program pomocowy.

Problemy, jakie dotyczą współczesną rodzinę oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują na potrzebę wsparcia rodzin na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Takie podejście do pracy z rodziną pozwala czasami zapobiec głębokiemu kryzysowi, który może skończyć się odebraniem dzieci rodzicom biologicznym.

Jak wynika z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce w rodzinie zastępczej na dzień 31.12.2018r. jest 1 dziecko natomiast nie ma dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przemocy w Rodzinie wynika, że założono Niebieskie Karty w 2017 roku u 9 rodzin, w 2018 roku u 12 rodzin, w 2019 roku u 11 rodzin.

Na terenie Gminy Kleszczele funkcjonuje 1 szkoła: Szkoła Podstawowa w Kleszczelach i Przedszkole. W 2017 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sfinansował posiłek w szkole dla - 70 dzieci w ramach programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", w 2018 roku z posiłku skorzystało 69 dzieci, a w 2019 roku 72 dzieci skorzystało z posiłku w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” , 32 dzieci z rodzin najuboższych skorzystało ze wsparcia w formie stypendium.

III. ZASOBY GMINY KLESZCZELE

Program Wspierania Rodziny w gminie Kleszczele na lata 2020-2022 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów dzieci, młodzieży i rodzin określa się instytucje znajdujące się na terenie Gminy Kleszczele, które funkcjonują w obszarze profilaktyki społecznej, edukacji, służby zdrowia. Są to jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe.

Na terenie Gminy Kleszczele oraz powiatu hajnowskiego działają następujące instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny:

- 1) Urząd Miejski w Kleszczelach - przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkoły, karta dużej rodziny;
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu;
- 3) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - praca socjalna, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w postaci usług, dożywianie dzieci i osób dorosłych, świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty);
- 4) Gminne Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie - przeciwdziałanie problemom przemocy w rodzinie;
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - poradnictwo rodzinne, szkolenia rodzin zastępczych, wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- 6) Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Hajnówce - poradnictwo, pomoc psychologiczna i pedagogiczna, prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych w zakresie pomocy logopedycznej, psychologicznej i pedagogicznej;

- 7) Komenda Powiatowa w Hajnówce - prowadzenie działalności edukacyjnej, profilaktycznej, prewencyjnej w szkołach, pomoc w zapobieganiu przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty);
- 8) Szkoła Podstawowa w Kleszczelach - działalność edukacyjno - wychowawcza, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla rodziców i dzieci;
- 9) Kuratorzy sądowi zawodowi i społeczni.

IV. CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

1. Cel główny programu:

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu wspierania rodziny i kierunki działań:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Kierunki działań:

> Udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych: pomoc w formie dożywiania dla dzieci i młodzieży w szkołach, udzielanie pomocy dzieciom w formie stypendiów szkolnych, w formie zasiłków celowych, okresowych.

> Objęcie dożywianiem, w ramach rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 -2023 dzieci i osób dorosłych wymagających tej formy pomocy z terenu gminy, zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom.

> Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej.

Realizatorzy/Partnerzy: Gmina Kleszczele, MOPS.

Termin: 2020 -2022

Wskaźniki:

> Liczba osób którym udzielono pomocy finansowej lub rzeczowej.

> Liczba osób objętych Programem „Posiłek w szkole i w domu”.

2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących.

Kierunki działań:

> Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, socjalne, prawne).

> Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną.

> Promocja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży.

> Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę.

> Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych.

> Doskonalenie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy ze szczególnym uwzględnieniem działań służących powrotowi osób długotrwale bezrobotnych na rynek pracy.

Termin: 2020 – 2022

Wskaźniki:

> Liczba konsultacji i poradnictw

> Liczba programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych.

> Liczba szkoleń, seminariów, warsztatów odbytych przez pracowników MOPS.

> Liczba rodzin objętych pracą socjalną.

3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

- > Monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- > Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka.
- > Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej przez placówki oświatowe.

Termin: 2020-2022

Wskaźniki:

- > Liczba rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- > Liczba inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodzin.

4. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin i dzieci.

Kierunki działań:

- > Bieżąca współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i rodziny.
- > Edukacja służb społecznych w zakresie wykorzystania metody pracy interdyscyplinarnej w rozwiązywaniu problemów dziecka i rodziny .
- > Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka: wsparcie asystenta rodziny, pomoc rodzin wspierających, praca socjalna z rodziną (kontrakt socjalny), pomoc placówek wsparcia dziennego (świetlica).
- > Praca socjalna upowszechniona w wymiarze informacyjnym (upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i rodzaju świadczonych w nich usługach poprzez zamieszczanie na stronie internetowej Gminy Kleszczele oraz tablicach ogłoszeń).

Termin: 2020 -2022

Wskaźniki:

- > Liczba odwiedzin stron internetowych.
- > Liczba szkoleń.
- > Liczba rodzin biologicznych objętych pracą socjalną.

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kleszczelach przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Miejskim w Kleszczelach,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Policją i sądami,
- Placówkami oświatowo-wychowawczymi i sportowymi,
- Parafiami i kościołami wyznaniowym,
- Organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami,
- Zakładami Opieki Zdrowotnej

V. ZADANIA GMINY

- 1) realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji ,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki naturalnej nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego,
- 4) praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 5) sporządzanie sprawozdań rzeczowo- finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej.
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

VI. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny są :

- środki własne gminy
- dotacje z budżetu państwa.
- środki pozabudżetowe.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności.

Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenia działań dotychczas ustalonych.

Koordinacją w zakresie realizacji Programu zajmuje się Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.

VII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonym w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Program zakłada tworzenie optymalnych warunków do prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Kleszczele oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoim problemem, co zwiększy jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystaniu też własnej aktywności i potencjału, jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowania interdyscyplinarnych rozwiązań.